

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ: «Η ΒΙΩΜΕΝΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ, ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΡΙΟ ΤΩΝ ΟΥΣΙΟΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ»

Γυναίκες που κάνουν χρήση ναρκωτικών.

1. ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

Το 2017 η Ετήσια Έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής του ΟΗΕ για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών (INCB) εστίασε ιδιαίτερα στις εξαρτημένες γυναίκες. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης, οι γυναίκες αρχίζουν τη χρήση σε μεγαλύτερη ηλικία από ό,τι οι άνδρες και κατά κανόνα η πορεία τους σε αυτήν επηρεάζεται έντονα από συντρόφους, που επίσης είναι χρήστες. Από τη στιγμή που θα μπουν στη χρήση οι γυναίκες, προχωρούν γρηγορότερα σε υψηλά ποσοστά χρήσης των διάφορων ουσιών και φτάνουν συντομότερα στην εξάρτηση.

Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι γυναίκες αποτελούν το 1/3 των χρηστών παγκοσμίως, με τα επίπεδα χρήσης να είναι μεγαλύτερα μεταξύ των γυναικών στις χώρες υψηλού εισοδήματος. 6,3 εκατομμύρια γυναίκες είναι εξαρτημένες από αμφεταμίνες, 4,7 εκατομμύρια από οπιοειδή και 2,1 από κοκαΐνη.

Παγκοσμίως ο αριθμός των γυναικών που κάνουν χρήση αυξάνει τόσο στις νεώτερες ηλικίες όσο και στον πληθυσμό των φυλακών. Από τις έγκλειστες γυναίκες ποσοστό 30%-60% παγκοσμίως κάνει χρήση ουσιών, ενώ κάποιες χώρες αναφέρουν αύξηση των θανάτων γυναικών από υπερβολική δόση.

Επιπλέον, σε σύγκριση με τους άνδρες, οι γυναίκες έχουν περισσότερες πιθανότητες να κάνουν κατάχρηση συνταγογραφούμενων φαρμάκων.

2. ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΡΙΑ: Ο ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΠΟΥ (ΜΑΣ) «ΣΚΟΤΩΝΕΙ»

2.1 ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΕ Σ.Μ.Ν

Οι ουσιοεξαρτημένες γυναίκες είναι μια ομάδα γυναικών που πολύ συχνά παραβλέπεται από τα προγράμματα πρόληψης για τον HIV και μείωσης βλάβης παρά το γεγονός ότι ολοένα και περισσότερες γυναίκες πλήττονται. Οι γυναίκες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στη μετάδοση τόσο του HIV όσο και της Ηπατίτιδας C. Γενικά τα ποσοστά μετάδοσης του HIV είναι υψηλότερα στις γυναίκες που κάνουν χρήση ουσιών, συγκρινόμενα με αυτά των ανδρών χρηστών.

2.2 ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΕ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ-ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ

Οι ψυχιατρικές διαταραχές εμφανίζουν μεγαλύτερη επικράτηση μεταξύ των χρηστριών. Ιδιαίτερα για τις κρατούμενες ο αποχωρισμός από τις κοινότητες τους, τα σπίτια και τις οικογένειές τους είναι πολύ επιζήμιος και αυξάνει τον κίνδυνο κατάθλιψης και διαταραχών άγχους.

Επίσης η **διπλή διάγνωση**, η συνύπαρξη, δηλαδή, εξάρτησης και ψυχιατρικής διαταραχής, μια κατάσταση που διαγιγνώσκεται και θεραπεύεται δυσκολότερα, είναι περισσότερο συνηθισμένη στις γυναίκες χρήστριες παρά στους άνδρες.

2.3 ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΠΟΡΝΕΙΑΣ, ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΤΗ ΒΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι εκδιδόμενες γυναίκες που κάνουν ενέσιμη χρήση ουσιών αντιμετωπίζουν μεγάλους κινδύνους υγείας, βία και απειλές βίας, καθώς και κοινωνική περιθωριοποίηση. Υπάρχει υψηλός συσχετισμός μεταξύ της χρήσης ουσιών και της πορνείας: η εξάρτηση μπορεί να είναι ο λόγος που μια γυναίκα οδηγείται στην πορνεία ή το αντίστροφο, οι γυναίκες να καταφεύγουν στην πορνεία για να αντέξουν τις απαιτήσεις και τη φύση της δουλειάς τους.

Επίσης, χαρακτηριστικό των διακρίσεων που υφίστανται οι γυναίκες – χρήστριες είναι ότι ακόμα κι αν κάποια είναι αποδεδειγμένα θύμα ενδοοικογενειακής βίας (κάτι πολύ σύνηθες για τις γυναίκες – χρήστριες) δεν μπορούν να τύχουν τη ίδια μέριμνα από τη πολιτεία με αυτή που λαμβάνουν οι υπόλοιπες γυναίκες – θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Δεν υπάρχει ούτε ένας ξενώνας που θα τις φιλοξενήσει, ούτε ένας φορέας να τις συνδράμει με κάποια ψυχοκοινωνική υποστήριξη.

3. ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Τα θεραπευτικά προγράμματα που λειτουργούν, με εξαίρεση το 18 ανω, δεν έχουν υιοθετήσει μια εξειδικευμένη θεραπευτική προσέγγιση για τις ουσιοεξαρτημένες γυναίκες. Οι όποιοι σχεδιασμοί δεν λαμβάνουν υπόψη τους τις ιδιαίτερες ανάγκες που έχουν οι γυναίκες χρήστριες με αποτέλεσμα να δημιουργούν ένα «θεραπευτικό περιβάλλον» αν όχι εχθρικό, σίγουρα μη φιλικό, για τις γυναίκες. Ειδικά στα στεγνά θεραπευτικά προγράμματα που εφαρμόζουν ως θεραπευτικό εργαλείο την αντιπαράθεση, δεν έχει κανείς σκεφτεί πόσο δύσκολο έως και καταστροφικό μπορεί να αποβεί το γεγονός πως μια γυναίκα καλείται να αντιπαρατεθεί με πολλούς άνδρες συνθεραπευόμενους της (συνήθως στα στεγνά προγράμματα η συμμετοχή γυναικών δεν ξεπερνά το 10%, ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο 1 στους 5 που εντάσσονται σε προγράμματα κάθε είδους είναι γυναίκες) και να εκτεθεί τόσο στη λεκτική βία που συνήθως επικρατεί σε αυτά τα γκρουπ όσο και στη πίεση να εμπιστευθεί κάποιους που ίσως κατά τη διάρκεια της ζωής τους μέσα στη χρήση υπήρξαν «αντιπροσωπευτικά δείγματα» ανδρών που άσκησαν κάθε λογής βία (φυσική, ψυχολογική, εκβιασμό, σεξουαλική εκμετάλλευση κλπ) σε ουσιοεξαρτημένες γυναίκες.

4. ΠΟΙΝΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Οι γυναίκες χρήστριες συχνά υποφέρουν περισσότερο από τις συνέπειες της ασκούμενης πολιτικής για τα ναρκωτικά σε σχέση με τους άντρες. Δεν είναι τυχαίο ότι η πιο συχνή αιτία για φυλάκιση είναι τα αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, συγκρινόμενα με κάθε άλλο είδος εγκλήματος.

Ο νομοθέτης επίσης φαίνεται να είναι ιδιαίτερα σκληρός απέναντι στις μητέρες-χρήστριες κυρίως σε ότι έχει να κάνει με την επιμέλεια των παιδιών. Μια μητέρα χρήστρια, σχεδόν a priori, θεωρείται «ακατάλληλη» και της αφαιρείται η επιμέλεια με πολύ μεγάλη ευκολία αντί να υπάρχει μέριμνα προκειμένου να της παρασχεθούν όλες εκείνες οι υποστηρικτικές υπηρεσίες που θα την βοηθούσαν και το θέμα της ουσιοεξάρτησης να αντιμετωπίσει αλλά και στο ρόλο της ως μητέρα να ανταποκριθεί με επάρκεια.

Σαφώς δεν συμπεριλαμβάνονται εδώ περιπτώσεις αποδεδειγμένα κακοποιητικών, έναντι των παιδιών τους, γυναικών ή γονέων γενικότερα, όμως το να «τσουβαλιάζονται» όλες οι περιπτώσεις μητέρων-χρηστριών ως «ακατάλληλες» δείχνει το βαθμό διάχυσης αρνητικών στερεοτυπικών αντιλήψεων σε όλη την ελληνική κοινωνία και τους θεσμούς της και το μέγεθος του στίγματος που κουβαλάνε οι γυναίκες-ουσιοεξαρτημένες. Και αυτό είναι μια ακόμα ένδειξη της αποτυχίας μας, ως κοινωνία, να σταθούμε δίπλα και όχι απέναντι σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.

5. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

Η πραγματικότητα για τις γυναίκες χρήστριες είναι τραγική και δείχνει την άνιση μεταχείριση τους και τις διακρίσεις εις βάρος τους. Και στη χρήση, η διάσταση του φύλου είναι παρούσα. Οι γυναίκες χρήστριες είναι πολλαπλώς αποκλεισμένες εξαιτίας και του εθισμού τους αλλά και του φύλου τους. Στιγματίζονται περισσότερο σε σχέση με τους άνδρες, συχνά εξοστρακίζονται από τις οικογένειες και τις κοινότητές τους, μπορεί να υφίστανται βία από τους συντρόφους ή άλλα μέλη του στενού τους περιβάλλοντος και να εξωθούνται στην πορνεία προκειμένου να συντηρήσουν τον εθισμό τους ή τον εθισμό του συντρόφου τους.

Ο Corrigan υποστηρίζει ότι οι τρεις κύριες στρατηγικές για την άμβλυνση των αρνητικών στερεοτύπων και τη μείωση του κοινωνικού στίγματος είναι η **διαμαρτυρία**, η **εκπαίδευση** και η **επαφή**. Κατ' αντιστοιχία αυτά μπορούν να εφαρμοστούν και πιο εξειδικευμένα για τις γυναίκες-ουσιοεξαρτημένες.

Διαμαρτυρία, κυρίως προς τα ΜΜΕ, τόσο για τις ανακριβείς και αρνητικές αναπαραστάσεις της ουσιοεξάρτησης και των

ουσιοεξαρτημένων, όσο και για τη γλώσσα που κατά κανόνα χρησιμοποιείται, συχνά ανάλγητη και στιγματιστική για τους εξαρτημένους και τις οικογένειές τους.

Εκπαίδευση του πληθυσμού, μέσω της παροχής έγκυρης και επιστημονικής πληροφόρησης, ώστε να καταρριφθούν οι μύθοι και τα στερεότυπα για την ουσιοεξάρτηση.

Τέλος,

Επαφή, που προάγει την επικοινωνία ανάμεσα σε μέλη της κοινότητας και σε ανθρώπους με προβλήματα εξαρτήσεων.

Θα πρέπει, λοιπόν, να γίνει κατανοητό από όλους πως για να εφαρμοστεί ολοκληρωμένη και αποτελεσματική πολιτική για τα ναρκωτικά χρειάζεται να υπάρχει ανταπόκριση στις ανάγκες των γυναικών και να αρθούν τα εμπόδια, όπως το στίγμα, στην πρόσβασή τους στη θεραπεία, με ειδικά σχεδιασμένα προγράμματα και πολιτικές, που θα βασίζονται σε συστηματικότερη συλλογή στοιχείων και θα χρηματοδοτούνται επαρκώς. Γι αυτό και όσοι σχεδιάζουν σχετικά προγράμματα ή δράσεις (Πολιτεία, Θεραπευτικά Προγράμματα, ΜΚΟ κλπ) θα πρέπει να λαμβάνουν πολύ σοβαρά υπόψη τους και αυτή τη διάσταση του προβλήματος και βέβαια, τα κόμματα θα πρέπει να αναλάβουν και να στηρίξουν νομοθετικές πρωτοβουλίες που κινούνται προς αυτή τη κατεύθυνση και να διευκολύνουν την υλοποίησή τους. Το Ποτάμι και έχει πάρει θέση για τους χρήστες και θα συνεχίσει να στέκεται στο πλευρό όλων όσων υπόκεινται διακρίσεις και άνιση μεταχείριση και θα διεκδικεί μαζί τους όλα όσα δικαιούνται και κυρίως το δικαίωμα τους στην ορατότητα και στη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων για όσα τους αφορούν. Ο στόχος είναι ένας «Ποτέ γι' αυτούς, χωρίς αυτούς».

Και βέβαια, οι ίδιες οι γυναίκες, εμείς, θα πρέπει να διεκδικήσουμε τα δικαιώματα που μας στερούν, συμμετέχοντας στα κοινά, αρθρώνοντας λόγο, συνεργαζόμενες με κινήσεις που θέλουν και μπορούν να σταθούν αλληλέγγυες και να στηρίξουν τα αιτήματά μας. Το κλειδί για την ορατότητα, την άρση αρνητικών

στερεοτυπικών αντιλήψεων και αποκλεισμών είναι η ενεργός συμμετοχή σε δράσεις που θα έχουν στόχο το να «ακουστεί η φωνή μας». Και αυτή η συνάντηση νομίζω ότι είναι ένα πρώτο καλό βήμα.

Σας ευχαριστώ.